

střepey. Více keramického materiálu přineslo sledování výkopů pro kanalizaci na západním okraji zastavované plochy (viz souřadnice). Nově oproti roku 2010 byla zjištěna přítomnost keramiky slezské fáze kultury lužických popelnicových polí. Ornice v hloubkách 0,5–0,8 m postupně přecházela do šedé jílovité hlíny s rezavými písčitými skvrnami. Pod touto vrstvou se již nacházelo geologické podloží, štěrk, jehož povrch klesal od severu (-0,5 m) k jihu (-1,2 m a méně). Zahloubené objekty zjištěny nebyly, střepey pocházejí ze zkulturněného horizontu nad podložím.

V roce 1999 byly při hloubení kanalizace (Šrámek, Vitula 2000, 129) zjištěny při ulici Hraniční, cca 250 m jihozápadním směrem od místa nálezu v r. 2011, dva zahloubené objekty datované do mladší doby bronzové (za upozornění a konzultaci děkuji Filipu Šrámkovi). Mohlo by se tak jednat o součást jednoho sídelního celku.

Hana Dehnerová

Literatura

Šrámek, F., Vitula, P. 2000: Olomouc (k. ú. Povel, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 41 (1999), 129.

Resumé

Olomouc (Kat. Povel, Bez. Olomouc), Jeremiášova Str., Parzellennr. 441/6, st. 945. Schlesische Phase der Lausitzer Urnenfelderkultur, Siedlung (?). Rettungsgrabung.

OLOMOUC (K. Ú. SLAVONÍN, OKR. OLOMOUC) Arbesova ulice. Parc. č. 533/95 – 533/102. KLPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

V srpnu a září 2013 uskutečnili pracovníci ACO průzkum polykulturního sídliště (viz. kapitoly: Eneolit, Středověk a novověk) pod nově budovanými rodinnými domky na Arbesově ulici v Olomouci – Slavoníně (S-JSTK (X: Y) – 1123706: 548488; 1123720: 548455; 1123639: 548420; 1123626: 548453). Lokalita je situovaná na mírném svahu obráceném k východu nad inundací řeky Moravy s nadmořskou výškou 218–220 m. Na ploše skryté stavby o velikosti 0,31 ha bylo zkoumáno 74 objektů.

V jižní části lokality jsou kumulovány objekty datované do slezské a platěnické fáze kultury lužických popelnicových polí. Kromě několika zásobních jam byla zkoumána i mělká soujámí.

Marek Kalábek

Resumé

Olomouc (Kat. Slavonín, Bez. Olomouc). Arbesova Str. Spätbronzezeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

OLOMOUC (K. Ú. SLAVONÍN, OKR. OLOMOUC) Zolova ulice. Parc. č. 17/1. Doba bronzová. Sídliště. Záchranný archeologický výzkum.

V srpnu roku 2013 započala stavba v proluce p. č. 17/1 v Zolově ulici pod kostelem ve Slavoníně. V její dvorní části byl v základovém žlabu dokumentován zahloubený objekt. Jednalo se o zásobní jámu s hloubkou 0,8 m a průměrem nejméně 1,8 m, z jejíž výplně se podařilo získat 6 střepey, které umožňují jen rámcovou dataci do doby bronzové.

Miroslav Daňhel

Resumé

A bronze age storage pit was documented in Zolova street in Olomouc-Slavonín.

OSEK NAD BEČVOU (OKR. PŘEROV) „Horní Újezdy“. Starší doba bronzová, NK, ÚK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Podnětem pro archeologický výzkum na lokalitě Osek nad Bečvou 1 v trati „Horní Újezdy“ byla plánovaná výstavba dálnice D1 v úseku Přerov – Lipník nad Bečvou. Záchranné archeologické práce na lokalitě v Oseku nad Bečvou začaly v dubnu 2012 a téměř nepřetržitě pokračovaly až do prosince 2012 a následně v sezoně 2013. Ukončené byly v měsíci říjnu 2013.

Lokalita je identifikována na mapě ZM ČR 1 : 10 000, list 25–13–03, těmito koordináty: 314 mm od západní sekční čary (ZSČ) a 134 mm od jižní sekční čary (JSČ), 323 mm od ZSČ a 139 mm od JSČ, 329 mm od ZSČ a 140 mm od JSČ, 333 mm od ZSČ a 145 mm od JSČ, 338 mm od ZSČ a 155 mm od JSČ, 338 mm od ZSČ a 162 mm od JSČ, 325 mm od ZSČ a 150 mm od JSČ, 310 mm od ZSČ a 138 mm od JSČ. Souřadnice GPS (WGS-84): 49°30'53.188"N, 17°30'31.561"E, 49°30'55.632"N, 17°30'35.367"E, 49°30'56.124"N, 17°30'38.078"E, 49°30'58.140"N, 17°30'39.177"E, 49°31'1.657"N, 49°30'57.559"N, 17°30'43.574"E, 49°31'1.466"N, 17°30'44.122"E, 49°31'2.763"N, 17°30'44.040"E, 49°30'58.300"N, 17°30'37.792"E, 49°30'52.852"N, 17°30'29.156"E.

Nadmořská výška lokality je 230,0 až 248,0 m. Lokalita se nachází na mírně zvlněné terase řeky Bečvy

v nevelké vzdálenosti od úpatí nejjihněji vysunutého cípu Oderských vrchů. Morfologie terénu byla velmi vhodná pro pravěké osídlení. Sídliště bylo umístěné na východním okraji mírného ve směru S–J orientovaného svahu terasy, která se pozvolně vytrácela jižním směrem k údolí Bečvy, dnes vzdálené cca 2,0 km od lokality. Na východní straně hraničila plocha pravěkého sídliště s nevelkým inundačním údolím potoka Lubeň, ze západu byla chráněna před povětrnostními podmínkami temenem kopce a od severu cca 1,5 km vzdálenými Oderskými vrchy. Od údolí Bečvy je v dnešní době kopec s relikty pravěkého osídlení odříznutý stavbou dálničního náspu. Na podzim roku 2013 byla na poli za náspem, na místech sprašové duny vyznívající do údolí Bečvy, v úseku o délce 150 m a šířce 50 m, provedena sondáž s použitím georadaru. Sondáž se však nepodařilo zachytit stopy pravěkého osídlení ani jiného druhu antropogenních aktivit.

Zemní práce byly prováděné i v údolí potoka Lubeň, a to mezi stávající silnicí Osek nad Bečvou – Veselíčko a potokem v místě plánované dálnice, a byly rozšířené i o prostor plánované technické základny stavby a přeložky zmíněné silnice. Během dohledu nebyly v inundaci potoka odkryty žádné stopy pravěké činnosti, až na mělký žlábek přibližně v ohybu stávající cesty, ležící už nad údolíčkem (WGS-84: 49°31'0.217"N, 17°30'37.492"E) na okraji terénní vlny. Během archeologických prací se podařilo odkrýt celkem 217 sídlištních objektů, které představovaly klasický sortiment jam, sklípků, menší počet kůlových jamek a čtyři poměrně velké hliníky. Část z odkrytých objektů byla popsána v „Přehledu výzkumů za rok 2012“. Nově lze doplnit, že sídlištní objekty tvořily menší skupinky, snad zázemí samostatných rodin, rozptýlené po celé odkryté ploše. Hliníky byly objeveny na jihovýchodním okraji osady už mimo obydlený prostor. Na ploše bylo zjištěno také několik kůlových jamek, které netvořily pravidelné tvary nadzemních staveb. Přesnější poznání sídlištní struktury bude možné až po počítačovém zpracování zaměřených objektů a jejich archeologickém vyhodnocení.

Z nově odkrytých objektů si pozornost zasluhuje jáma č. 192 (obr. 17), ve které byla objevena lidská kostra, a to již pátá z celkového počtu odkrytých na lokalitě (v objektech č. 74 a 75 bylo odkryto po jedné kostře, v objektu č. 84 – 2 kostry). Podobně jako tomu bylo u koster odkrytých v sezoně 2012, i tato byla uložena do sídlištní jámy ve skrčené poloze na pravém boku, s trupem ležícím uprostřed objektu a s hlavou zasunutou pod západní okraj jámy. U pohřbu nebyly objeveny žádné milodary. Ovšem v zásypu objektu ležel na úrovni kostry, a také níže na dně jámy, větší počet kamenů různé velikosti. Poměrně bohatý, v podmínkách lokality chudé na nálezy, byl soubor nálezů ve vedlejším objektu č. 194, kde na dně jámy byla odkryta kumulace kamenů střední velikosti promíšených s keramickými střepy a zvířecími kostmi.

Mezi zajímavé nálezy lze určitě zařadit i objev učiněný v objektu č. 142, ve kterém byly u dna jámy odkryty během preparace první půlky objektu i střepy z dobře rekonstruovatelné nádoby zdobené na celém povrchu otisky šňůry, navíc s provrtaným dnem (obr. 18). Ve stejném stratigrafickém kontextu a stejné úrovni zásypu jámy ležela poměrně dobře dochovaná býčí lebka. Ostatní nálezy z prozkoumaných objektů představují většinou drobné zlomky keramiky, hrudky mazanice, zlomky zvířecích kostí a nejhojněji se objevující kameny.

Na závěr terénních prací byla prozkoumána část hliníku ležícího na jihovýchodním okraji osady, ze kterého bylo vyzvednuto jen několik drobných zlomků keramiky a štípané industrie, datovaných do období kultury s moravskou malovanou keramikou. Jednalo se o první objekt datovaný do období jiného než starobronzového, a tak nelze vyloučit, že část z prozkoumaných jam nedatovaných keramickým materiálem ke kultuře únětické či nitranské může patřit do doby neolitu.

Na lokalitě se navíc podařilo zachytit kromě klasických archeologických objektů také pozůstatky po tzv. „vývratech“, tzn. stromech skácených či vyvracených i s kořeny, několikrát zachycených v superpozici s archeologickými objekty. Všechny „vývraty“ objevené v prostoru sídliště byly zaměřené a zanesené do celkového planu lokality s cílem provést rekonstrukci uspořádání pravěké osady.

Závěrem lze konstatovat, že výzkumem se podařilo zachytit část lokality ze starší doby bronzové a jeden objekt kultury s moravskou malovanou keramikou. Hranice sídliště byly vymezené přírodními prvky. Podle terénní observace, horizontální stratigrafie a růstových příznaků v okolí výzkumu lze s jistotou tvrdit, že pravěké sídliště pokračuje severním směrem po terase kopce, podél údolíčka potoka Lubeň. Archeologický inventář, ačkoli nepřiliš bohatý, přesto přináší nové poznatky o koexistenci a pronikání kultur nitranské a únětické. Určitým přínosem pro výzkum sociokulturních či kultovních praktik na pravěkých sídlištních jsou nálezy lidských kosterních pozůstatků odkryté ve čtyřech zásobních jámách.

„Nadmlýnice“. KLPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

Záchranné práce na lokalitě Osek nad Bečvou 2 v trati „Nadmlýnice“ byly vyvolány výstavbou dálnice D1 v úseku Přerov – Lipník nad Bečvou. Lokalita se nachází v mírně zvlněné krajině vymezené úpatím Oderských vrchů na severu a inundací řeky Bečvy na jihu. Zkoumaný úsek leží na severním svahu protáhlého kopce orientovaného ve směru východ – západ, od severu i východu ohraničeného údolím potoka Lubeň, od jihu údolím řeky Bečvy a novodobým náspem

železniční trati. Lokalita je identifikována na mapě ZM ČR 1 : 10 000, list 25–13–03, těmito koordináty: 342 mm od západní sekční čary (ZSČ) a 158 mm od jižní sekční čary (JSČ), 341 mm od ZSČ a 165 mm od JSČ, 376 mm od ZSČ a 199 mm od JSČ, 380 mm od ZSČ a 194 mm od JSČ. GPS souřadnice (WGS-84): 49°31'2.282"N, 17°30'45.308"E; 49°31'3.482"N, 17°30'45.221"E; 49°31'15.427"N, 17°31'0.359"E; 49°31'14.859"N, 17°31'1.176"E. Nadmořská výška lokality je 234,0 – 258,0 m.

Záchranné archeologické práce na lokalitě v Oseku nad Bečvou byly zahájeny koncem sezony 2012, v měsíci říjnu; jednalo se o průzkum lokality prováděný pomocí menší sítě ručně skrývaných sond. Cílem bylo zjištění stratigrafických podmínek na vytyčeném úseku stavby. Sondáží bylo zjištěno, že trasa dálnice protíná okraj pravěkého sídliště. Ve výkopech sond byly odkryty jak relikty sídlištních a hospodářských objektů, tak i zbytky kulturní vrstvy, vše datované do období popelnicových polí. Regulérní archeologický výzkum probíhal v etapách od jara 2013 a s krátkou přestávkou na skrývky a odvoz zeminy trval až do prvního

týdne prosince 2013. Celkem se podařilo prozkoumat 168 archeologických objektů zahloubených do podloží i do místy cca 0,60 m silné kulturní vrstvy.

Hlavní trasa dálnice probíhá severním svahem kopce nad údolím potoka a tak se poloha výzkumu podle všeho nacházela na okraji pravěkého sídliště, v místech, kde se s největší pravděpodobností nacházel jeho hospodářský okrsek. Objeveno zde bylo několik typických zásobních jam, menších objektů mísovitého řezu, a také kůlových jamek. Mezi zajímavé objekty určitě patří nálezy tří „ohrad“, zbytků kruhových žlábků, jejichž funkce není jasná; mohlo by se jednat o pozůstatky ohrad pro ustájení dobytka. Nejlépe prozkoumaný žlábek byl objeven na svahu poblíž potoka. Objekt byl prozkoumán jen z části jednak kvůli nekompletnímu dochování, jednak kvůli přesahování ramen žlábků mimo prostor stavby. Zřejmě se jednalo o objekt kruhového tvaru s prostorem brány/vstupu, který se podařilo výzkumem zachytit a který ústl směrem k potoku. Zdokumentovaná ramena žlábků jsou v podstatě jen několikametrovými fragmenty, které byly zahloubené

Obr. 17. Osek nad Bečvou. Objekt č. 192, pohřeb v sídlištní jámě.

Abb. 17. Osek nad Bečvou. Objekt Nr. 192, Begräbniss in der Siedlungsgrube.

Obr. 18. Osek nad Bečvou. Keramická nádoba z objektu č.142.

Abb. 18. Osek nad Bečvou. Keramisches Gefäß aus dem Objekt Nr. 142.

né cca 0,10 m až 0,15 m do podloží. V místech, kde byl žlábek zapuštěný jen do kulturní vrstvy, tam se jeho stopy nedochovaly. Podle dochovaných úseků se lze domnívat, že se jednalo o nepříliš široký útvar, cca 0,30 m–0,40 m, s plochým dnem a celkový průměr jeho půdorysu byl vypočítán na cca 80 m.

Z prostoru ohrady směrem k potoku směřovala upravená přírodní rýha, která asi plnila funkci přístupové cesty spojující ohradu či celé sídliště s údolím potoka. V zásypu této rýhy byl odkryt velmi početný soubor keramických zlomků, zvířecích kostí a různého druhu a velikostí kamenných zlomků. Nečekaným nálezem byl objev fragmentu lidské lebky s uměle oddělenou týlní částí a s otvorem ve vrcholové části, která se do zásypu rýhy dostala pravděpodobně spolu s ostatním materiálem během zániku osady. Další dva kruhové útvary byly odkryty ve vzdálenosti cca 200 m východním směrem od potoka. V jejich blízkosti se nacházely i zbytky dvou kulových staveb, jednoho obydlí (?) čtvercového tvaru o rozměrech cca 4,5 m×4,0 m a další stavby o rozměrech cca 9,0 m×4,5 m, která byly v superpozici s jedním se žlábků. Dalším ze zkoumaných objektů je široký objekt, který má vrstevnicový průběh a jehož řez měl v kontrolní sondě pravidelný trychtýřovitý tvar. Objekt s hloubkou téměř 2,0 m velmi připomíná příkop. Prozatím byl zkoumán jen jednou sondou, a tak prozkoumání jeho průběhu i tvaru a vysvětlení eventuální funkce bude cílem teprve dalšího výzkumu. Kromě objektů a kulturní vrstvy byly objeveny terénní deprese místy se objevující na svahu a už částečně zkoumané. Byly vyplněné spláchnutou hlínou bohatou na archeologický materiál. Kromě v nich rozptýlených archeologických artefaktů lze počítat i s archeologickými objekty zapuštěnými do těchto splachů či jimi přikrytými.

V příští sezoně archeologické práce se bude nutno soustředit na zkoumání kulturní vrstvy a objektů na jihovýchodní straně plochy, v místech, kde svah terasy přechází v širokou plošinu rozloženou nad údolím potoka, která je od východu chráněná proti povětrnostním podmínkám temenem kopce. V těchto místech, jak se zdá, ležela vlastní osada lidu popelnicových polí.

Arkadiusz Tajer

Resumé

Osek nad Bečvou (Bez. Přerov). Aunjetitzer Kultur. Die Nitragruppe. Siedlung. Begräbnisse in der Gruben. Rettungsgrabung.

Osek nad Bečvou (Bez. Přerov). Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

OSÍČKO (OKR. KROMĚŘÍŽ)

„Zbytky“. KLPP. Sídliště. Povrchový sběr.

Archeologický dohled probíhal v prostoru skryté plochy pro uložení stavebního materiálu. Místo se nachází po pravé straně silnice II/150 Loukov – Osíčko, před bezejmennou vodotečí vlévající se do potoka Moštěnky, na mírném svahu obráceném k severu v nadmořské výšce cca 355 m. Polohu lze určit na ZM ČR 1:10 000, list 25-14-17, v okolí bodu určeného koordinátou 33/260 mm od Z/J s. č. V ploše skrývky byly získány keramické nálezy, které lze přiřadit ke kultuře lužických popelnicových polí. Kvůli skrývce, která neodkryla geologické podloží, nelze zjistit přesnější polohu sídliště. Je také možné, že se sem nálezy dostaly postdepozičními procesy z výše položené dosud neznámé sídlištní lokality.

Ivan Čížmář

Resumé

Osíčko (Bez. Kroměříž). „Zbytky“. Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

OSLAVANY (OKR. BRNO-VENKOV)

„U Dubu“. KSPP - velatická fáze. Sídliště. Záchranný výzkum.

Během budování nového vodovodu byl jv. Oslavan v polní trati „U Dubu“, zachycen ve sprašovém podloží „okraj“ zemědělského nížinného sídliště, náležejícího velatické fázi KSPP (souřadnice WGS-84, Loc: 49°7'1.882"N, 16°21'3.318"E).

Na zkoumané ploše byly odkryty hliníky, zásobní jámy a pozůstatky základů nadzemní dřevěné sloupové stavby. Za bližší zmínku stojí nález lidské kostry v sídlištní jámě (obr. 19), bronzový nůž a početná kolekce užitkové keramiky deformované nadměrným žárem – nejspíše po požáru.

Sídliště znal v této trati ze sběrů již amatérský archeolog V. Gross z Oslavan, který jej považoval za lužické (Belcredi *et al.* 1989; kolektiv autorů 2004, 23).

Petr Kos

Literatura

Belcredi, L. et al. 1989: *Archeologické lokality a nálezy okresu Brno-venkov*. Brno: Okresní muzeum Brno-venkov.

Oslavany 2004: *Oslavany – 900 let od první písemné zprávy 1104 – 2004*. Oslavany: Město Oslavany a Vlastivědný spolek Rosicko-Oslavanska.